

## Svar på skriftligt spørgsmål SSS 312/2025 rd

### Svar på skriftligt spørgsmål om det våld som personalen inom social- och hälsovården upplever i sitt arbete

#### Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 312/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Riitta Kaarisalo /sd m.fl.:

Vilka åtgärder vidtar den ansvariga ministern och regeringen för att hela personalen inom social- och hälsovården även på lagstiftningsnivå ska få ett tillräckligt skydd mot det ökande våldet och hotet om våld i arbetet?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Allt slags våld, inbegripet våld i arbetet, ska tas på allvar. För att bekämpa våld i arbetet är det motiverat att mångsidigt använda tillgängliga bekämpningsmetoder, till exempel att organisera arbetet och arbetsmiljön på ett säkert sätt. Mest motiverat är det att tillämpa metoder som förebygger våldssituationer.

Arbetsgivarens skyldigheter att skydda personal inom social- och hälsovården fastställs i första hand utifrån lagstiftningen om arbetarskyddet. Arbetarskyddslagen (738/2002) kräver att arbetsgivaren ska reda ut och identifiera de olägenheter och risker, inklusive hot om våld, som beror på bland annat arbetet, arbetsmiljön och arbetsförhållandena samt genomföra nödvändiga åtgärder. Arbetarskyddslagen kräver därmed skydd av arbetstagare mot hot om våld inom alla branscher baserat på en riskbedömning. Dessutom fastställer 50 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006) skyldighet för arbetarskyddsmyndigheten att göra anmälan i samband med brottmål. Till dessa delar är det fråga om lagstiftning som omfattas av social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.

Lagstiftningen har även uppdaterats under denna regeringsperiod. Internationella arbetsorganisationens (ILO:s) konvention (nr 190) om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet upprättades i Genève den 21 juni 2019 och för Finland trädde konventionen i kraft den 7 juni 2025. Regeringens proposition RP 89/2023 rd om godkännande och sättande i kraft av konventionen har beretts av social- och hälsovårdsministeriet. Innan propositionen bereddes hade relevanta aktörer, såsom arbetsmarknadsorganisationer, ombetts lägga fram synpunkter på förutsättningarna att ratificera konventionen. Enligt uppgifter från social- och hälsovårdsministeriet lyfte utlåtandena inte då och inte heller senare när utkastet till regeringens proposition var ute på remiss fram att det skulle krävas ändringar i lagstiftningen för att

konventionen skulle kunna godkännas och sättas i kraft. Propositionsutkastet behandlades även av ILO-delegationen (förordning om Finlands ILO-delegation 851/1977, TEM070:00/2022). Delegationen understödde att propositionen skulle överlämnas till riksdagen.

Strafflagstiftningen fastställer redan ett omfattande skydd för bland annat personal inom social- och hälsovården. Flera brottsrubriceringar kan vara tillämpliga på våld och hot om våld i arbetet. Strafflagen (39/1889) fastställer att våld och hot om våld är straffbara som misshandelbrott och olaga hot. Misshandelbrott kan leda till högst tio års fängelsestraff. Dessutom skyddas personalen inom social- och hälsovården av bestämmelserna om motstånd mot tjänsteman i 16 kap. i strafflagen, när det är fråga om motstånd mot en tjänsteåtgärd som en tjänsteman eller en person som kan jämföras med tjänsteman vidtar för att utöva offentlig makt. Det straffrättsliga skyddet i arbetslivet kompletteras även med särskilda bestämmelser om åtalsrätt. Enligt dessa bestämmelser får åklagaren väcka åtal för lindrig misshandel och olaga hot, om gärningen har riktats mot personen med anledning av personens arbetsuppgifter och gärningsmannen inte är anställd hos samma arbetsgivare som personen arbetar för.

Enligt regeringsprogrammet främjar regeringen säkerheten i arbetet och förebyggandet av våldssituationer i arbetslivet samt förbättrar bland annat rättsskyddet för vård- och räddningspersonalen i våldssituationer i anslutning till arbetet så att det motsvarar tjänstemannaskyddet. Enligt regeringsprogrammet ska strafflagen ändras så att straffet för våld eller hot om våld mot personal inom den prehospitalkvården motsvarar straffet för våldsam motstånd mot tjänsteman. Därför har regeringen överlämnat en proposition om ändring av 16 kap. i strafflagen (RP 71/2025 rd) till riksdagen. Med bestämmelser som liknar Sveriges bestämmelser om blåjussabotage kompletterar propositionen bland annat rättsskyddet för förstavårdare och räddningspersonal i uppdrag som liknar larmuppdrag i våldssituationer i anslutning till arbetet. I enlighet med den förstnämnda skrivningen i regeringsprogrammet ska skyddet för annan vårdpersonal än den som avses i propositionen ovan granskas i en separat utredning som ska göras under regeringsperioden. Justitieministeriet följer noggrant hur den lagstiftning som hör till dess ansvarsområde tillämpas och hur den fungerar.

Det är fortfarande viktigt att sträva efter att förebygga våldssituationer, bland annat genom arbetsgivarens riskhanteringsåtgärder, utbildning och fungerande myndighetssamarbete. Enligt uppgifter från social- och hälsovårdsministeriet genomför ansvarsområdena för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverken under 2024–2027 till exempel ett tillsynsprojekt inom social- och hälsovården i syfte att arbetsgivarna ska ha välfungerande rutiner för att hantera och bekämpa våld och hot om våld. Dessutom är syftet med tillsynen att förbättra samarbetet mellan arbetsgivarna och företagshälsovården i fråga om ovannämnda helheter.

Helsingfors 23.10.2025

Justitieminister Leena Meri